

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Saadi/Birleşik Krallık – 13229/03

Karar 29.1.2008 [BD]

Madde 5

Madde 5–1–f

Bir kişinin usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması

“Geçici kabul” almış bir sığınmacının yedi gün boyunca özgürlüğünden mahrum kalması: *İhlal yok*

Madde 5–2

Yakalama nedenlerinin bildirilmesi

“Geçici kabul” almış bir sığınmacıya alıkoyma nedenlerinin 76 saat sonra bildirilmesi: *İhlal*

Olaylar: Başvurucu Iraklı bir Kürt'tür. Irak'tan kaçan başvuru 30 Aralık 2000 tarihinde Londra'nın Heathrow havalimanına varmıştır. Başvurucu hemen sığınma talebinde bulunmuş ve kendisine “geçici kabul” verilmiştir. 2 Ocak 2001 tarihinde, göç bürosuna gelen başvuru burada yakalanıp Oakington mülteci merkezine gönderilmiştir. Buraya kaçma ihtimali zayıf olan ve dolayısıyla durumu “seri inceleme usulüyle” incelenmeye müsait olan mülteciler yollanıyordu. Bu merkezde başvurucuya tutulma nedenini ve haklarını belirtmesi gereken bir form verilmiş ancak formda başvurunun seri inceleme amacıyla tutulduğu yazılmamıştır. 5 Ocak 2001 tarihinde, göç bürosundan bir memur telefonla başvurunun temsilcisine müvekkilinin Oakington'daki merkezde tutulma kriterlerine uyan bir Irak vatandaşı olmasından dolayı orada tutulduğunu ifade etmiştir. 8 Ocak 2001 tarihinde, başvurunun sığınma talebi reddedilmiş ve başvurunun Birleşik Krallık topraklarına girişi resmen yasaklanmıştır. Ancak ertesi gün başvuru serbest bırakılmış, ülke topraklarına girişine izin vermeyen karara karşı yaptığı başarılı itirazdan sonra da, sığınma talebi kabul edilmiştir. Başvurucu kendisine karşı verilmiş olan alıkoyma kararının adli denetimden geçirilmesi talebinde bulunmuştur. Sonuçta Lordlar Kamarası başvurunun Oakington prosedürü çerçevesinde alıkoymasının orantılı ve makul bir tedbir olduğuna karar vermiş ve dolayısıyla başvurunun başvurusunu reddetmiştir. AİHM'nin bir Daire'si, 11 Temmuz 2006 tarihli bir kararla, AİHS'nin 5 § 1 fıkrasının ihlal edilmediği, 5 § 2 fıkrasında öngörülen kişinin yakalanma nedenlerinin kendisine en kısa sürede bildirilmesi zorunluluğunun ise ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bakınız Bilgi notu n° 88).

Hukuk: Madde 5 § 1 f) – a) “Kişinin usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması” cümlesinin anlamı: Devletlerin – sığınma talebinde bulunmak suretiyle veya başka bir şekilde – ülkeye giriş izni talebinde bulunmuş aday göçmenleri özgürlüklerinden mahrum bırakması, yabancıların ülkeye girişini ve ülkede oturmalarını denetleme hakkının doğal bir sonucudur. Bir devlet, ülkesinin topraklarına girişe “izin vermedikçe”, giriş “usulüne aykırı”dır ve ülkeye girmek isteyen ancak bunun için daha sahip olmadığı bir izne ihtiyaç duyan bir kişinin tutuklanması “kişinin usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması”nı hedefliyor olabilir. AİHM, bir mülteci kendi başına göç bürosuna gelmişse, bu onun ülke topraklarına “usulüne uygun surette” girmeye çalıştığı anlamına gelir fikrini reddetmektedir. 5 § 1 f) bendi sadece ülke topraklarına girişle ilgili kısıtlamalardan kaçmaya çalıştığı tespit edilen kişilerin alıkoymasına izin veriyor şeklinde anlaşılamaz. Böyle bir yorum çok dar ve Avrupa Konseyi ile Birleşmiş Milletler Örgütü’nün tavsiye ve yönlendirici ilkelerine aykırı bir yorum olur.

b) *Özgürlükten mahrum bırakmanın keyfi niteliği:* Alıkoymanın keyfi olmaması gerektiği ilkesi, 5 § 1 f) bendinin birinci kısmına giren tutmalara (usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmek), bu bendin ikinci kısmına giren tutmalara (sınır dışı ya da iade) uygulandığı gibi uygulanır. Böylece, özgürlükten mahrum bırakmayı gerektirecek makul nedenlerin varlığı aranmaz ve orantılılık ilkesi alıkoymanın sadece makul olmayacak kadar uzamamasını gerektirir. Dolayısıyla 5 § 1 f) bendinin birinci kısmına giren bir alıkoymanın keyfi olmadığı kabul edilebilmesi için yerine getirilmesi gereken dört şart vardır: özgürlükten mahrum bırakma işlemi iyi niyetle yapılmalıdır; kişinin usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması amacına sıkı bir şekilde bağlı kalınmalıdır; alıkoymanın yer ve şartları uygun olmalıdır (çünkü ilgilinin ülkesini can korkusuyla terk etmiş olma ihtimali çok yüksektir); son olarak, tutulma süresi hedef alınan amaca ulaşmak için gerekli makul süreyi aşmamalıdır.

AİHM, Oakington merkezinde uygulanan tutulma rejiminin, o dönemde Birleşik Krallık’a her sene yapılan yaklaşık 84 000 sığınma talebinden bu merkezin payına düşen 13 000 talebin hızlı bir şekilde incelenmesini sağlamayı amaçladığını kabul etmektedir. Bu hedefi tutturabilmek için, günde 150 mülakat yapılması gerekiyordu. En ufak gecikmeler bile bütün sistemin işleyişinin zarar görmesi riski taşıyordu. Başvurucu, dosyası seri inceleme usulüne uygun olduğu için, özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır. Dolayısıyla, başvuru tutuklayan makamlar iyi niyetle hareket etmişlerdir. Oakington rejimi genel olarak sığınma talebinde bulunanlara yarayacak şekilde ve bunların taleplerinin hızlı bir şekilde incelenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmişti. Söz konusu özgürlüğünden mahrumiyet, otoritelerin başvuru talebini etkili ve hızlı bir şekilde incelemesini hedeflediğinden, başvuru alıkoyması takip edilen amaçla, yani başvuru usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması amacıyla, sıkı sıkıya bağlıydı. Alıkoymanın yer ve şartlarına gelince, Oakington mülteci merkezi özel olarak mülteciler için yapılmış, eğlence aktiviteleri, ibadet yerleri, tıbbi bakım ve – önemli bir unsur olan – hukuki yardım olanakları sunan bir yerdi. Başvurucu, içinde kaldığı şartlardan şikâyet etmemektedir. Son olarak, sığınma talebinin ilk derecede reddedilmesinden sonraki gün salıverilmeden önce, başvuru özgürlüğünden mahrum kaldığı yedi günlük süre sığınma talebinin hızlı bir şekilde incelenmesi için gerekli makul süreyi aşmış sayılmaz. AİHM aynı zamanda devlet otoritelerinin yüksek sayıdaki sığınma talebini daha etkili bir şekilde incelemesine izin vermesi gereken bir sistemin uygulamaya konulmuş olmasının, devlet makamlarına özgürlükten mahrum bırakma işlemi ile ilgili olarak daha geniş ve kapsamlı bir başvuruyu da gereksiz kıldığını not eder.

Sonuç: İhlal yok (Altıya karşı on bir oyla).

Madde 5 § 2 – Büyük Daire, Daire'nin genel açıklamaların – bu olayda Parlamento'dan yapılan açıklamalar – başvurucuyu yakalanma ve alıkoyma nedenleri hakkında bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getiremeyeceği yönündeki görüşünü paylaşmaktadır. Başvurucunun alıkoyulmasından 76 saat sonra, ilk defa 5 Ocak 2001 tarihinde, tutulma nedenleri başvurunun temsilcisine bildirilmiştir. Başvurucunun temsilcisine yapılan sözlü bir bildirimin 5 § 2. maddesinin gereklerini karşıladığı kabul edilse bile, 76 saatlik bir süre alıkoyma nedenlerinin en kısa sürede bildirilmesi zorunluluğuna aykırıdır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 41 – İhlal tespiti manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin oluşturmaktadır.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.